

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 126g/2018

privind excepția de neconstituționalitate a
articolului 74² alin. (1) din Codul contravențional

CHIȘINĂU

25 septembrie 2018

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dlui Mihai POALELUNGI, *președinte*,
dlui Aurel BĂIEȘU,
dlui Igor DOLEA,
dlui Viaceslav ZAPOROJAN, *judecători*,
cu participarea dnei Aliona Balaban, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 7 septembrie 2018,
Înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe 25 septembrie 2018 în camera de consiliu,

Prezintă următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a articolului 74² alin. (1) din Codul contravențional, ridicată de către dna avocat Fulga Gabrovski, în dosarul nr. 4r-1999/18, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională pe 7 septembrie 2018 de către dl judecător Iurie Mălineanu de la Curtea de Apel Chișinău, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Potrivit Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, pe 22 august 2017, reporterul Valentin Iordachi a postat pe portalul www.curaj.tv un articol care conținea un material video și date cu caracter personal.

4. Pe 21 noiembrie 2017, Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal i-a solicitat acestui reporter să prezinte următoarele informații: confirmarea/infirmarea activității acestuia în calitate de reporter al portalului www.curaj.tv, confirmarea/infirmarea colectării și publicării pe portalul www.curaj.tv a secvențelor video cu o minoră, scopul și baza legală a operațiunilor de colectare și dezvăluire publică nerestricționată a secvențelor video cu minora, precum și existența consimțământului scris din partea reprezentanților legali ai minorei.

5. Pe 20 februarie 2018, un agent constatatator din cadrul Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal a întocmit în privința dlui Valentin Iordachi un proces-verbal cu privire la constatarea contravenției prevăzute de articolul 74¹ alin. (1) și alin. (4) [Prelucrarea datelor cu caracter personal cu încălcarea legislației privind protecția datelor cu caracter personal] și articolul 74² alin. (1) [Refuzul de a furniza informații sau împiedicarea accesului personalului Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal] din Codul

contravențional. Procesul-verbal a fost întocmit ca urmare a faptului că reporterul Valentin Iordachi a postat pe portalul www.curaj.tv un articol ce conținea un material video și date cu caracter personal și nu a asigurat prelucrarea imaginilor și confidențialitatea informațiilor, nerespectând astfel prevederile articolelor 4 alin. (1) lit. a), b) și c), 5 alin. (3), 20, 29 și 30 din Legea privind protecția datelor cu caracter personal.

6. Prin hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, din 26 aprilie 2018, dl Valentin Iordachi a fost găsit vinovat de comiterea contravenției prevăzute de articolul 74¹ alin. (1) și alin. (4) și articolul 74² alin. (1) din Codul contravențional.

7. Nefiind de acord cu hotărârea din 26 aprilie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, dna avocat Fulga Gabrovski a formulat un recurs.

8. Pe 23 august 2018, în cadrul ședinței de judecată, dna avocat Fulga Gabrovski a ridicat excepția de neconstituționalitate a prevederilor articolului 74² alin. (1) din Codul contravențional.

9. Prin încheierea din 23 august 2018, instanța a admis ridicarea excepției și a sesizat, în acest sens, Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

10. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20

Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 26

Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

[...]”

11. Prevederile relevante ale Codului contravențional sunt următoarele:

Articolul 74²

Refuzul de a furniza informații sau împiedicarea accesului personalului Centrului National pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal

„(1) Refuzul de a furniza informațiile sau documentele solicitate de Centrul National pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal în procesul exercitării atribuțiilor de control, prezentarea unor informații neautentice sau incomplete, precum și neprezentarea în termenul stabilit de lege a informațiilor și a documentelor solicitate

se sancționează cu amendă de la 30 la 60 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 60 la 150 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

[...]"

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

12. Autorul excepției de neconstituționalitate solicită verificarea constituționalității articolului 74² alin. (1) din Codul contravențional, care stabilește răspunderea pentru refuzul de a furniza informațiile sau documentele solicitate de către Centrul National pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, precum și pentru neprezentarea în termenul stabilit de lege a informațiilor și a documentelor solicitate. Acesta consideră că normele legale criticate contravin dispozițiilor constituționale cuprinse în articolul 20 din Constituție, care garantează accesul liber la justiție, și articolul 26, care garantează dreptul la apărare.

13. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autorul susține că, prin aplicarea prevederilor contestate, se încalcă dreptul la tăcere, deoarece o persoană nu poate fi sancționată pentru faptul că refuză să comunice informația solicitată. De asemenea, autorul consideră că mărturiile unei persoane pot determina învinuirea și condamnarea sa ulterioară. Prin urmare, persoana poate refuza să răspundă la întrebările cu caracter incriminator.

B. Aprecierea Curții

14. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

15. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a Codului contravențional, ține de competența Curții Constituționale.

16. Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate, ridicată de către dna avocat Fulga Gabrovski în dosarul nr. 4r-1999/18, pendinte la Curtea de Apel Chișinău, este formulată de către subiectul căruia i s-a conferit acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

17. Curtea reține că obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile articolului 74² alin. (1) din Codul contravențional, care prevăd sancționarea contravenientului în cazul refuzului de a furniza informațiile sau documentele solicitate de către Centrul National pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal în procesul exercitării atribuțiilor de control, în cazul prezentării unor informații neautentice sau incomplete, precum și al neprezentării în termenul stabilit de lege a informațiilor și a documentelor solicitate.

18. Autorul excepției de neconstituționalitate susține că dispozițiile contestate sunt contrare prevederilor articolelor 20 și 26 din Constituție, care consacră accesul liber la justiție și dreptul la apărare. De asemenea, autorul pretinde încălcarea dreptului la tăcere, deoarece, în viziunea

acestui, în anumite circumstanțe, informația prezentată poate avea caracter incriminator, care ulterior poate determina învinuirea sa.

19. Cu privire la pretinsa încălcare a prevederilor articolului 20 din Constituție, care îi garantează persoanei dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care îi violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime, Curtea menționează că nu poate reține critica de neconstituționalitate, deoarece dispozițiile legale criticate nu îngrădesc accesul liber la justiție al persoanelor interesate.

20. Cu referire la articolul 26 din Constituție, citat de către autor, Curtea reține că prevederile legale ce fac obiectul excepției de neconstituționalitate nu instituie pentru persoană interdicția de a se apăra într-un proces și de a beneficia de toate garanțiile procesuale privind exercitarea dreptului la apărare.

21. Din conținutul sesizării, Curtea observă că autorul pretinde încălcarea dreptului la tăcere, pentru că, în viziunea sa, în anumite circumstanțe, informația prezentată poate avea un caracter incriminator, care ulterior poate determina învinuirea sa.

22. În acest context, Curtea menționează că distincția între procedurile în care se solicită informații posibil incriminatorie și procesul penal a fost evidențiată de Curtea Europeană în cauza *Abas v. Olanda* (dec.) din 27 februarie 1997. Potrivit circumstanțelor cauzei, dl Abas, cetățean olandez, și-a schimbat domiciliul, iar ulterior a fost condamnat pentru fraudă privind neplata taxelor ca urmare a nedeclarării reședinței. Acesta a considerat că i-a fost încălcat dreptul la tăcere prin faptul că nu a fost informat că, potrivit Codului de procedură penală olandez, avea posibilitatea să nu divulge asemenea informații. Curtea a respins aceste argumente, considerând că „atribuțiile inspectorului de taxe erau doar unele de investigație. Scopul acestora era de a înregistra date în scopuri pur fiscale și nu pentru a determina răspunderea penală a persoanei în cauză.”

23. Așadar, exigența prezentării unor informații către autorități, care există în mod obiectiv, independent de voința persoanei, nu intră în sfera de aplicare a dreptului la tăcere.

24. Curtea observă că autorul pretinde încălcarea dreptului la tăcere, sub aspectul aplicării constrângerii sub orice formă față de o persoană, cu scopul de a solicita informații sau să facă declarații împotriva voinței sale.

25. Curtea menționează că, potrivit jurisprudenței Curții Europene, dreptul la tăcere și dreptul de a nu se autoincrimina nu sunt drepturi absolute, deși în unele cauze în care a fost aplicată constrângerea pentru nefurnizarea informațiilor, Curtea Europeană a constatat o încălcare a privilegiului împotriva autoincriminării (a se vedea, în acest sens, *Saunders v. Regatul Unit*, 17 decembrie 1996).

26. Totuși, în cauza *O'Halloran și Francis v. Regatul Unit*, 29 iunie 2007, Curtea Europeană a menționat faptul că nu orice constrângere directă va conduce automat la o încălcare (§ 53). Totodată, în cauza *Heaney și McGuinness v. Irlanda*, 21 decembrie 2000, Curtea Europeană a menționat că, pentru a se stabili dacă a fost afectat dreptul persoanei la tăcere și dreptul ei de a nu se autoincrimina, este necesar să fie avuți în

vedere următorii factori: natura și gradul de constrângere utilizate pentru obținerea probelor, ponderea interesului public în investigarea și pedepsirea infracțiunii în cauză, existența unor garanții relevante în procedură și modul de utilizare a materialelor obținute (§ 51-55).

27. Curtea observă că, în unele cazuri, constrângerea aplicată pentru obținerea unor informații are legătură cu obligațiile impuse de lege. În cauza *O'Halloran și Francis v. Regatul Unit*, Curtea Europeană a reținut că cei care aleg să dețină și să conducă autovehicule pot fi considerați că ar fi acceptat anumite responsabilități și obligații ca parte a regimului de reglementare privind autovehiculele (§ 57).

28. De asemenea, în Hotărârea nr. 28 din 18 noiembrie 2014, Curtea a menționat că legislatorul, atunci când reglementează regimul vehiculelor, poate institui anumite obligații față de proprietar, inclusiv responsabilitatea acestuia. Curtea a reținut că, deși persoana se bucură de dreptul de a nu divulga numele membrilor familiei sale și al rudelor apropiate, ea nu poate să se eschiveze, în calitate de proprietar, de la anumite obligații expres stabilite în lege (§ 46-47).

29. Astfel, Curtea remarcă că constrângerea prevăzută de articolul 74² din Codul contravențional a fost impusă de către legislator în contextul dispozițiilor Legii cu privire la protecția datelor cu caracter personal, care prevede obligații pentru operatorii de date și terți.

30. În acest context, având în vedere că Legea privind protecția datelor cu caracter personal este concepută ca să asigure apărarea drepturilor și a libertăților fundamentale ale persoanei fizice în materie de prelucrare a datelor cu caracter personal, în special a dreptului la inviolabilitatea vieții intime, familiale și private, Curtea menționează că, prin articolul 29 alin. (1) din Legea privind protecția datelor cu caracter personal, legislatorul a pus în sarcina operatorilor și a terților care au acces la datele cu caracter personal obligația de a asigura confidențialitatea acestor date.

31. Mai mult, legislatorul a prevăzut la articolul 20 alin. (3) din Legea privind protecția datelor cu caracter personal obligația operatorilor, indiferent de forma lor juridică de organizare, de a prezenta Centrului National pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal materialele și documentele solicitate cu privire la protecția datelor cu caracter personal în termen de 15 zile, dacă în solicitare nu se prevede un alt termen. Nerespectarea obligației prevăzute de acest articol constituie o contravenție (articolul 74² alin. (1) din Codul contravențional).

32. Așadar, Curtea observă că, în scopul garantării și protejării datelor cu caracter personal ale persoanei fizice, legislatorul a reglementat în Codul contravențional responsabilitatea pentru comiterea faptelor ilegale relative la domeniul protecției datelor cu caracter personal.

33. Prin urmare, Curtea subliniază că asigurarea protecției datelor cu caracter personal reprezintă o obligație pozitivă a statului. Astfel, Curtea menționează că, în reglementarea relațiilor în domeniul prelucrării datelor cu caracter personal, ține de competența legislatorului să instituie anumite obligații față de operatori, inclusiv responsabilitatea care poate să survină.

34. Având în vedere cele menționate, Curtea reține că sesizarea nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolului 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și a articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

D E C I D E:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 74² alin. (1) din Codul contravențional, ridicată de către dna avocat Fulga Gabrovski, în dosarul nr. 4r-1999/18, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Mihai POALELUNGI

*Chișinău, 25 septembrie 2018
DCC nr.107
Dosarul 126g/2018*